Polityka kredytowa w Polsce i UE

Raport Polityka Kredytowa powstał w oparciu o dane zgromadzone przez Urząd Nadzoru Bankowego (EBA) oraz (ECB) Europejski Bank Centralny. Jest to pierwszy w Polsce tego typu raport odnoszący się do poziomu ubankowienia mieszkańców Polski i ich dostępności do kredytów na tle „Starego Kontynentu".

lipiec
2014

ZWIĄZEK BANKÓW POLSKICH

SPIS TREŚĆI

Słowo wstępu 3

Polityka kredytowa Polski i UE w liczbach 4

Zmiana poziomu zaciąganych kredytów konsumpcyjnych ... 5

Zmiana poziomu zaciąganych kredytów hipotecznych 6

Poziom ubankowienia krajów Unii Europejskiej 7

Struktura europejskiego sektora bankowego 8

Związek Banków Polskich jest samorządową organizacją zrzeszającą banki działające w Polsce, wspierającą najwyższe standardy w zakresie rozwoju i jakości kształcenia kadr bankowych. Współpracuje z najlepszymi szkołami bankowymi i uczelniami ekonomicznymi w Polsce.

SŁOWO WSTĘPU

Przedstawiamy Państwu pierwszą edycję raportu „Polityka kredytowa w Polsce i UE". Przygotowaliśmy to opracowanie mając na względzie rosnące zainteresowanie i coraz częstsze sytuowanie sektora bankowego w Polsce w kontekście europejskim. Data publikacji również nie jest przypadkowa - jesteśmy obecnie po wyborach do Europarlamentu, świętujemy właśnie 25-lecie przemian gospodarczych w Polsce oraz okrągłą, 10. rocznicę członkostwa w Unii Europejskiej.

Wszystkie dane przedstawione w raporcie powstały w oparciu o informacje zgromadzone przez Europejski Urząd Nadzoru Bankowego (EBA) z 28 krajów członkowskich oraz przez Europejski Bank Centralny (ECB).

Sektor bankowy w Polsce w ciągu ostatniej dekady odnotował ponadprzeciętne tempo rozwoju. Poziom ubankowienia w Polsce wzrósł o jedną trzecią i obecnie wynosi 81%, co pozwoliło na dorównanie unijnej średniej. W niektórych segmentach rynku udało nam się utrzymać stosunkowo wysoką dynamikę wzrostu na tle innych krajów nawet w okresie spowolnienia gospodarczego. W innych obszarach - takich jak wykorzystanie nowoczesnych technologii płatniczych czy bezpieczeństwa systemowego – jesteśmy wśród europejskich liderów. Pozytywne wyniki na rynku kredytowym w Polsce w ostatnich latach świadczą nie tylko o sile polskiej gospodarki, ale także o stabilności sektora bankowego, który w ostatnich latach dążył do utrzymania zrównoważonego i bezpiecznego poziomu kredytowania gospodarki – i niekiedy za taką postawę byliśmy krytykowani. Wydaje się, że w porę powstrzymana została zbyt szybka ekspansja w obszarze kredytu konsumenckiego i w obszarze kredytowania mieszkalnictwa. Dzięki systemowi wymiany informacji jaki zbudowaliśmy w Polsce i zastosowaniu solidnych metod zarządzania ryzykiem kredytowym mamy dobrą jakość portfela kredytowego.

Stosunkowo wysoki poziom rozwoju udało nam się osiągnąć pomimo braku systemu zachęt do długoterminowego oszczędzania, niedoboru krajowych oszczędności, pomimo braku stabilnego systemu poręczeniowe-gwarancyjnego i pomimo braku spójnego systemu finansowania nieruchomości – rozwiązań, które w innych krajach europejskich funkcjonują z powodzeniem od wielu lat.

Działalność kredytowa rozwijana była na poziomie, który pozwolił przyczynić się do utrzymania stosunkowo wysokiego tempa rozwoju naszej gospodarki. Warto także zaznaczyć, że banki brały czynny udział w finansowaniu projektów unijnych, których łączna wartość wyniosła 138 mld zł. Istotne było zaangażowanie w projekty takie jak kredyty technologiczne i kredyty sprzyjające obniżaniu zużycia energii w budownictwie. Niestety, w dalszym ciągu brak nam dobrych rozwiązań w obszarze restrukturyzacji zadłużenia i upadłości konsumenckiej, przez co nie mogliśmy jeszcze lepiej służyć gospodarce.

Bilans rozwoju sektora bankowego, szczególnie w zakresie kredytowania gospodarstw domowych i przedsiębiorstw w ciągu ostatnich lat możemy określić jako umiarkowanie korzystny. Niemniej jednak, przy ewidentnych sukcesach trzeba solidnie wyciągnąć wnioski z doświadczeń ostatnich lat dla dalszego rozwoju polskiego sektora bankowego.

Mamy nadzieję, że przedstawione dane w niniejszym raporcie będą dla Państwa interesujące i pozwolą poszerzyć swoją wiedzę na temat rynku kredytowego w Polsce w odniesieniu do innych krajów UE.

Prezes Związku Banków Polskich

Krzysztof Pietraszkiewicz

POLITYKA KREDYTOWA POLSKI I UE W LICZBACH

↑ 3,49%

zmiana (wzrost) zaciągniętych kredytów konsumpcyjnych wśród Polaków (2012 – 2013)

↑ 1,69%

zmiana (wzrost) zaciągniętych kredytów hipotecznych wśród Polaków (2012 – 2013)

↓-33,84%

największą zmianę (spadek) poziomu zaciąganych kredytów konsumpcyjnych wśród krajów UE zanotowano na Łotwie (2012 – 2013)

↓-7,12%

największą zmianę (spadek) poziomu zaciąganych kredytów hipotecznych wśród krajów UE zanotowano na Węgrzech (2012 – 2013)

80,12

średni poziom ubankowienia społeczeństwa w poszczególnych państwach członkowskich UE

ZMIANA POZIOMU ZACIĄGANYCH KREDYTÓW

W dobie kryzysu gospodarczego na świecie w tym również w Unii Europejskiej, polski sektor bankowy wyznaczał nowe standardy jak dbać o bezpieczeństwo finansowe swoich rodaków. Dzięki rozsądnej polityce kredytowej (rekomendacje T i S) mieszkańcy Polski nie zadłużyli się ponad swoje możliwości, a polski sektor bankowy jest wśród liderów pod względem udzielania pożyczek konsumpcyjnych w UE.

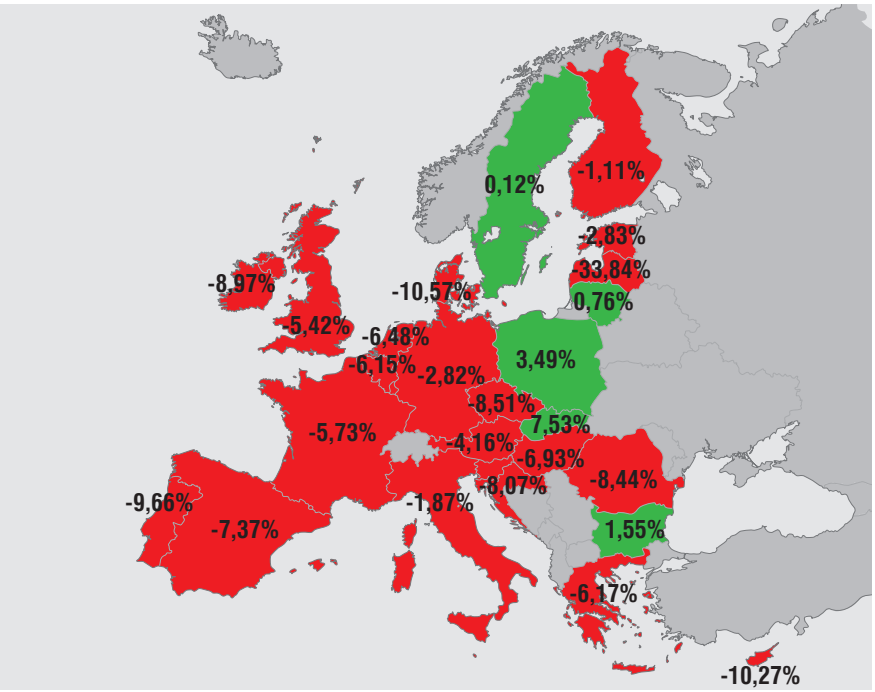

Z pośród wszystkich dwudziestu ośmiu państw członkowskich w UE, zaledwie sześć utrzymało bądź zwiększyło akcje kredytową. **Drugą najwyższą lokatę pod tym względem zajmuje Polska, gdzie liczba kredytów w latach 2012 – 2013 wzrosła o ponad 3 pkt. proc.** W tym czasie najbardziej ograniczony został dostęp do finansowania na cele konsumpcyjne na Łotwie, gdzie w ciągu roku współczynnik udzielonych pożyczek konsumpcyjnych spadł aż o 33 pkt. proc.

Poziom zmiany zaciągniętych kredytów konsumpcyjnych rok do roku (12.2012/12.2013)

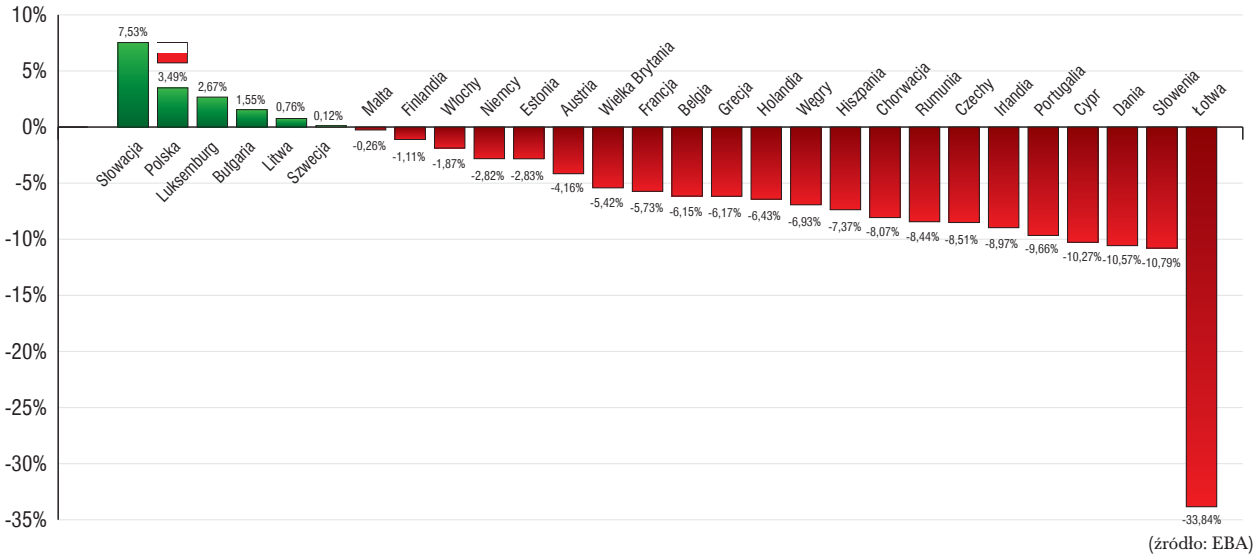

(źródło: EBA)

ZMIANA POZIOMU ZACIĄGANYCH KREDYTÓW

Wśród krajów UE znacznie lepiej sytuacja przedstawia się w segmencie kredytów hipotecznych. W latach 2012 - 2013 ponad połowa (piętnaście) z dwudziestu ośmiu państw członkowskich Unii Europejskiej zwiększyła swoją akcje kredytową. Najwyższy wzrost zanotowany został na Słowacji, gdzie liczba udzielanych pożyczek na potrzeby mieszkaniowe wzrosła o 11 pkt. proc. - **Polska ze wzrostem na poziomie 1,69 pkt. proc. zajmuje miejsce w środku stawki.** Szerzej o kredytach hipotecznych piszemy w raporcie Amron-Sarfin.

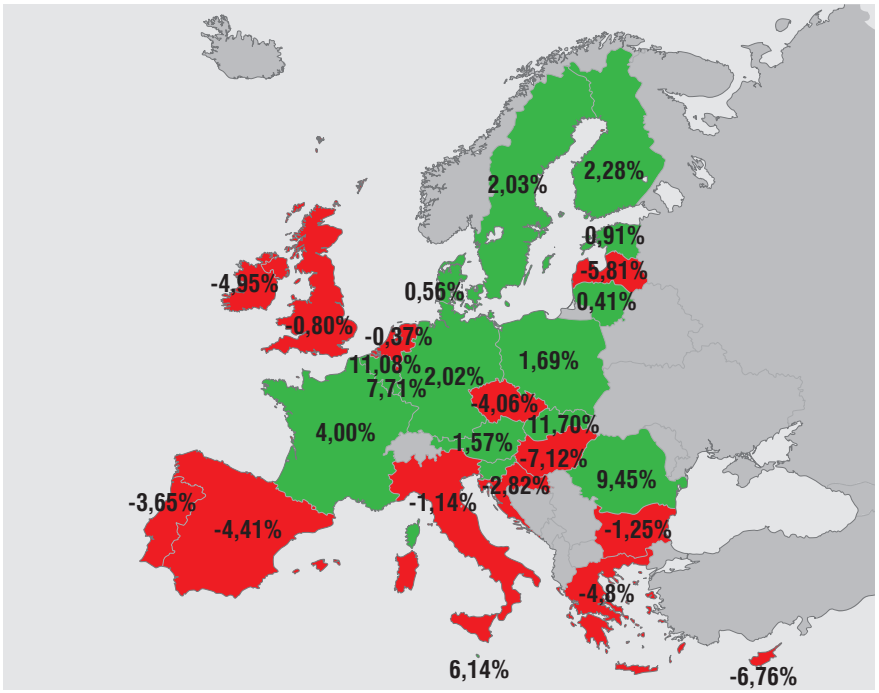

W latach 2012 - 2013 zdecydowana większość „Starej Unii" (UE 15) zanotowała negatywną zmianę poziomu udzielania kredytów hipotecznych.. Wśród krajów, które ograniczyły bądź zmniejszyły poziom pożyczek na ten cel są m.in. Hiszpania, Francja, Wielka Brytania, Holandia, Włochy i Irlandia. Zaś niechlubnym liderem wśród wszystkich dwudziestu ośmiu państw członkowskich pod tym względem były Węgry.

Poziom zmiany zaciągniętych kredytów hipotecznych rok do roku (12.2012/12.2013)

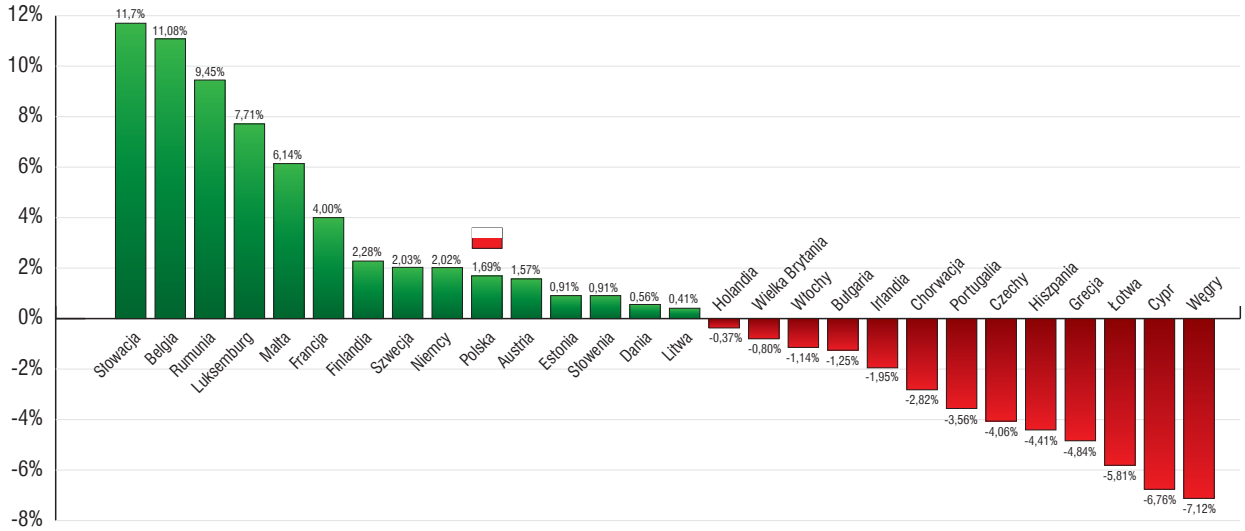

(źródło: EBA)

POZIOM UBANKOWIENIA PAŃSTW CZŁONKOWSKICH UNII EUROPEJSKIEJ

Z raportu wynika, że jeszcze dekadę temu nieco ponad połowa (55,5%) Polaków korzystała z usług bankowych. Obecnie to już 81% społeczeństwa, zatem w ciągu dziesięciu lat poziom ubankowienia w Polsce, rozumiany jako dostęp do podstawowego rachunku płatniczego, osiągnął średni poziom dla państw członkowskich Unii Europejskiej.

W analogicznym czasie w Rumuni wskaźnik ubankowienia wzrósł o zaledwie 17 pkt. proc. osiągając tym samym poziom 47% społeczeństwa. Rumunia jest najmniej ubankowinym krajem wśród wszystkich dwudziestu ośmiu państw UE.

Wzrost poziomu ubankowienia w wybranych krajach europejskich

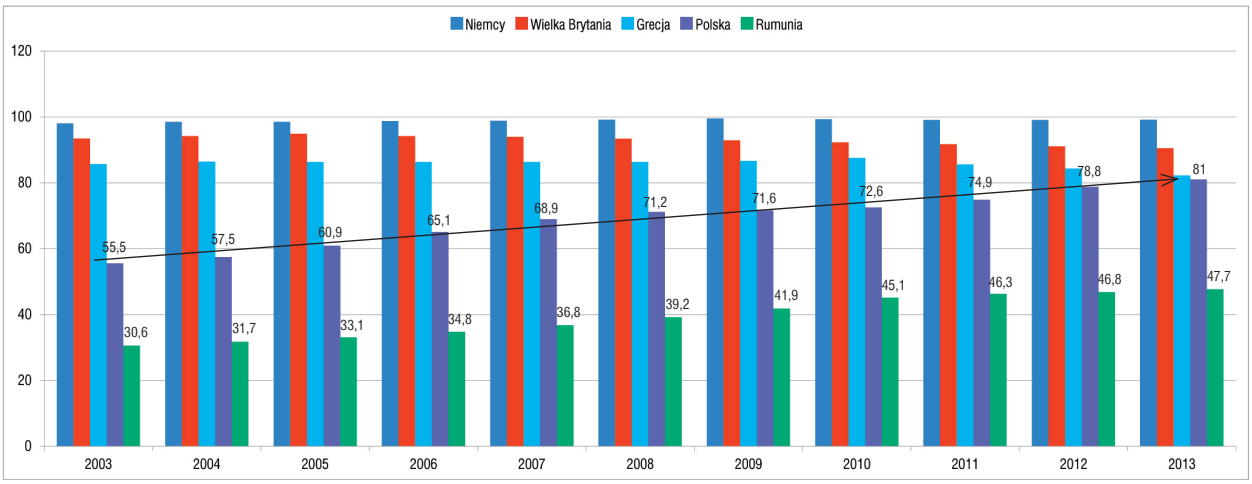

(źródło: EBA)

Poziom ubankowienia społeczeństwa w poszczególnych państwach członkowskich UE

	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	nieubankowieni 2013
Austria	97,4	97,5	97,6	97,7	97,9	98	98,9	99,3	99,3	99,4	99,4	0,6
Niemcy	98	98,5	98,5	98,8	98,9	99,2	99,5	99,3	99,1	99,1	99,2	0,8
Francja	97,5	96,9	97,8	97,9	98,2	98,5	98,6	98,7	98,6	98,7	98,7	1,3
Holandia	98,9	99	99,4	99,1	99,4	99,2	99	98,9	98,3	98	98	2
Szwecja	94,5	94,7	94,9	95,1	95,3	95,3	96,5	96,4	96,8	96,9	96,9	3,1
Dania	90,8	92	92,8	93,1	93,3	95,1	95,3	95,5	95,8	96,1	96,3	3,7
Portugalia	75,5	77,3	78,4	80	82,9	85,1	86,9	88,7	91,2	93,7	96,1	3,9
Hiszpania	88	87,7	87	87	87,5	89,5	90,6	92,1	92,8	92,6	92,8	7,2
Wielka Brytania	93,5	94,2	94,9	94,2	93,9	93,4	92,9	92,3	91,7	91,1	90,5	9,5
Czechy	70,8	75,1	78,2	82,3	85,2	85,5	85,5	85,8	86,4	88	89,2	10,8
Węgry	68	69,9	71,9	73,8	75	79,9	81,2	82,9	84,1	85	86,7	13,3
Włochy	74,9	74,6	75	76,2	77,6	79,2	79,6	81,6	82,1	82,9	83,1	16,9
Grecja	85,7	86,4	86,3	86,3	86,3	86,3	86,7	87,5	85,6	84,4	82,2	17,8
Polska	55,5	57,5	60,9	65,1	68,9	71,2	71,6	72,6	74,9	78,8	81	19
Rumunia	30,6	31,7	33,1	34,8	36,8	39,2	41,9	45,1	46,3	46,8	47,7	52,3

(źródło: EBA)

STRUKTURA EUROPEJSKIEGO SEKTORA BANKOWEGO

W większości państw członkowskich Unii Europejskiej obserwujemy tendencję spadkową liczby oddziałów oraz pracowników banków krajowych instytucji kredytowych w porównaniu do poprzedniego roku. Na koniec 2013 roku było około 200 tysięcy oddziałów krajowych instytucji kredytowych w całej Unii oraz ponad 2 miliony 900 tysięcy pracowników.

Liczba oddziałów

	2009	2010	2011	2012	2013
Belgia	4,201	3,973	3,881	3,819	3,738
Bułgaria	5,916	5,849	3,777	3,833	3,770
Czechy	1,998	1,990	2,049	2,098	2,135
Dania	1,996	1,654	1,557	1,405	1,256
Niemcy	38,851	39,494	37,853	36,239	36,155
Estonia	213	202	178	163	140
Irlandia	1,228	1,162	1,099	1,064	-
Grecja	4,078	4,005	3,847	3,629	3,109
Chorwacja	-	-	-	-	1,222
Hiszpania	44,431	43,164	40,103	38,142	33,713
Francja	38,311	38,784	38,433	38,359	37,862
Włochy	34,030	33,631	33,561	32,872	31,759
Cypr	930	911	902	850	682
Łotwa	624	587	549	400	343
Litwa	972	951	676	689	656
Luksemburg	226	226	227	203	213
Węgry	3,560	3,493	3,449	3,330	3,246
Malta	114	113	107	107	110
Holandia	3,137	2,864	2,653	2,466	2,165
Austria	4,167	4,171	4,431	4,460	4,352
Polska	13,292	13,518	14,592	15,170	15,479
Portugalia	6,532	6,587	6,501	6,259	5,987
Rumunia	6,425	6,170	6,046	5,723	5,492
Słowenia	706	694	687	695	630
Słowacja	1,230	1,224	1,034	1,061	1,256
Finlandia	1,538	1,475	1,446	1,404	1,300
Szwecja	1,950	1,937	1,857	1,878	1,974
Wielka Brytania	11,869	11,673	11,713	11,381	-
Strefa Euro	183,710	182,478	176,943	171,792	163,171
EU	**232,525**	**230,502**	**223,208**	**217,699**	**198,744**

Źródło: ECB „Structural Indicators for the EU Banking Sector • 2014

Liczba pracowników

	2009	2010	2011	2012	2013
Belgia	63,723	61,861	61,197	60,068	58,233
Bułgaria	34,290	34,133	33,897	33,527	32,756
Czech	38,394	38,359	39,461	40,147	39,742
Dania	50,101	47,739	47,224	44,900	36,367
Niemcy	673,500	667,900	663,800	659,100	651,250
Estonia	5,693	5,497	5,516	5,563	4,861
Irlandia	38,178	36,438	35,612	31,776	-
Grecja	65,673	63,408	59,958	57,006	51,242
Chorwacja					21,355
Hiszpania	267,383	261,389	245,956	234,292	215,663
Francja	416,772	421,933	426,336	421,037	415,953
Włochy	323,407	321,081	316,360	309,478	306,313
Cypr	12,513	12,643	12,825	12,853	11,142
Łotwa	12,365	11,534	11,188	10,565	10,029
Litwa	10,902	9,993	8,707	8,671	8,392
Luksemburg	26,416	26,255	26,696	26,534	26,237
Węgry	42,609	41,526	41,305	41,103	40,750
Malta	3,836	3,914	4,026	4,007	4,197
Holandia	110,000	108,000	105,408	103,447	96,423
Austria	77,246	78,098	78,085	77,424	75,980
Polska	183,064	184,858	186,331	181,991	179,385
Portugalia	61,593	61,504	59,911	57,348	57,556
Rumunia	67,898	66,753	65,772	61,769	58,612
Słowenia	12,188	11,995	11,813	11,498	11,218
Słowacja	18,750	18,234	18,452	18,655	18,540
Finlandia	24,879	23,353	23,188	22,510	22,402
Szwecja	49,256	49,799	49,784	52,186	53,594
Wielka Brytania	471,129	455,594	454,087	439,873	421,508
Strefa Euro	2,196,057	2,178,006	2,155,139	2,112,596	2,027,210
EU	3,161,758	3,123,791	3,092,895	3,027,328	2,929,700

Źródło: ECB „Structural Indicators for the EU Banking Sector • 2014

Udział w aktywach ogółem pięciu największych instytucji

	2009	2010	2011	2012	2013
Belgia	77.1	74.9	70.8	66.3	64.0
Bułgaria	58.3	55.2	52.6	50.4	49.9
Czechy	62.4	62.5	61.8	61.5	62.8
Dania	64.0	64.4	66.3	65.6	68.4
Niemcy	25.0	32.6	33.5	33.0	30.6
Estonia	93.4	92.3	90.6	89.6	89.7
Irlandia	52.6	49.9	46.7	46.4	47.8
Grecja	69.2	70.6	72.0	79.5	94.0
Chorwacja	-	-	-	73.9	72.9
Hiszpania	43.3	44.3	48.1	51.4	56.2
Francja	47.2	47.4	48.3	44.6	45.9
Włochy	31.0	39.8	39.5	39.7	39.6
Cypr	64.9	64.2	60.8	62.5	62.6
Łotwa	69.3	60.4	59.6	64.1	64.1
Litwa	80.5	78.8	84.7	83.6	87.1
Luxemburg	29.3	31.1	31.2	33.1	33.7
Węgry	55.2	54.6	54.6	54.0	51.9
Malta	72.8	71.3	72.0	74.4	76.5
Holandia	85.1	84.2	83.6	82.1	83.8
Austria	37.2	35.9	38.4	36.5	36.7
Polska	43.9	43.4	43.7	44.4	45.2
Portugalia	70.1	70.9	70.8	69.9	70.6
Rumunia	52.4	52.7	54.6	54.7	54.4
Słowenia	59.7	59.3	59.3	58.4	57.1
Słowacja	72.1	72.0	72.2	70.7	70.3
Finlandia	82.6	83.8	80.9	79.0	84.1
Szwecja	60.7	57.8	57.8	57.4	58.3
Wielka Brytania	40.8	42.5	43.5	42.8	43.7

Źródło: ECB „Structural Indicators for the EU Banking Sector • 2014

Dane EBC wskazują, że stopień koncentracji wciąż znacznie różni się na poszczególnych krajowych rynkach bankowych. Udział wszystkich aktywów pięciu największych instytucji kredytowych na poziomie krajowym wahała się od minimalnie 31 proc. (Niemcy) do maksymalnie 94 proc. (Grecja). Polska należy do europejskiej czołówki pod względem najmniejszej koncentracji czołowych banków na lokalnym rynku.

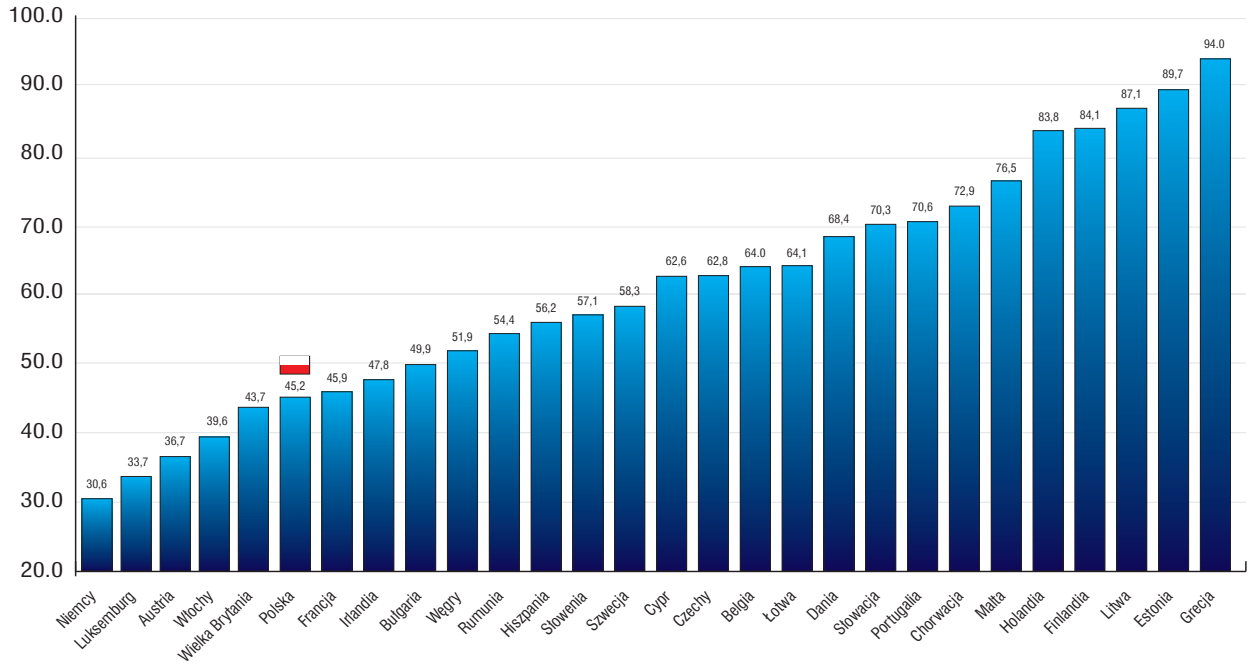

Raport jest opracowywany
przez zespół w składzie:

Olga Naszkiewicz
Przemysław Barbrich
Paweł Minkina
Związek Banków Polskich